

EFLATUN ŞEBBOYLAR

Ayşe Ünüvar

- Eflatun birkaç şebboy kalmıştı bahçede. Taş döşeli yolu takip edip eve yürüdük. Yeşil ahşap kapının önünde sırnaşık bir kedi vardı. Ayağıyla kapıyı tırmıklıyor; kendince “Açın!” diyordu. Yanımdaki kadın; “Evde yok herhâlde!” dedi ve yumruğunu kapıya vurdu.

“Ses selen yok ya! Dur bakalım. Ağır işitir, yaşlandı gayri.” dedi. Kedi bizden yüz bulamayınca elma ağacının altındaki şebboyların içine girip kapıyı gözetlemeye devam etti. Elmanın başında kalan tek yaprak da savrulup ayaklarımın ucuna düştü. Etraf sessizdi. Sokak boyunca kimseyle karşılaşmamıştık. Taş evlerin bulunduğu bu eski sokak misafir sevmiyor gibiydi. Herkesin evde olduğunu bacalardan tüten koyu gri dumanlardan ve ığranan tül perdelerden anlamıştım! Kadın kapıya bir daha vurup bekledi. “Sanki bir ses var!” deyip, üç yumrukla dövdü kapıyı. Ev, kapı, pencere eskiydi. Camı ya da evi ya da yaşlı kadını korumak için pencere demirle güvene alınmıştı. “Baca tütüyor, içeride olmalı!” dediğimde, yüzüme ömürlük bir bakış atıp sustu. Sonra dayanamayıp, sobayı yakar öyle çıkarız evden, gelince buz gibi oluyor hayy kızım sen nereden bileceksin dedi! Utanıp sustum. Bilmemiş oluşumdan utandım. Kapı açılıverdi. Boncuklu yazmayla örttüğü seyrek ak saçları usulca bağrından göründü. “Sen miydin kadın kızım? Gel buyur!” dedi yanımdakine. Kadın eliyle “Hadi!” dedi omzuma dokunarak. O önde, biz arkada epey yol gittik bir oda bir salon evin karanlık koridorunda. Yaşlı kadın topaldı. Bastonsuz... Aksayarak odaya girdi. Pencerenin önünde koca güllü bir kumaşın örttüğü somayı işaret etti eliyle. Bu, “Oturun!” demekti. Oturduk. Köşede kuzine soba yanıyor kendini ısıtıyordu. “Şu sağırı dürt bir, kızı üşütmeyelim!” dedi yanımdaki kadına. Kadın kalkıp sobanın kapağını açtı, kenardaki maşayı alıp kovayı iyice karıştırdı. İçeriye kömür kokusu doldu. “Zehirleme bizi Menevşe! İki odun at, çirayla tutuşturunver şunu!” Kadın, denileni harfiyen yerine getirdikten sonra beni

tanıttı. “Benim kiracı. Yeni geldi. Buraya atanmış. Hoş bulmamış ki ilk günden bana getirmişsin.” dedi yüzüme garipçe bakarak. “Korkuvermişsss işte, neden korkmuş bilmem! Kendinin de bir şey bildiği yok... Taze!” dedi. Garip bakmaya devam ederek, “Kim ürküttü seni deyiver bakalım?” deyip devam etti. Başımı iki yana salladım. Ne sormak istediklerini bir türlü anlayamıyordum. Yeni bir yerde bilmediğim bir evde hiç anlamadığım kocakarı ivrasalarıyla karşı karşıyaydım. Kalkıp çıkıp gitmek istedim. Nereden demiştim, “Sanki iki kalbim var, biri karnımda atar!”. Kadın, ev sahibi, alıp beni buraya getirdi. “Şifa” dedi. “Geçer bak görürsün!” dedi. “Geçmeyecek biliyorum, o günden sonra iflah olmaz bu. Reçetesi yok!” diyemedim. “Eli şifalıdır. Herkese bakmaz. Herkese kapı açmaz!” dedi.

Soba gürül gürül yanmaya başladı. “Menevşe çaydanlığı tüpe götür!” deyip ev sahibini mutfığa savdı. Eliyle “İn!” diye işaret etti. Somyadan kalkıp yere oturdum. “Başının altına şu topanı koy!” dedi. “Topan” dediği somyayla aynı örtüden yüz dikilmiş bir yastık. “Kırlent mi derler sizin orada?” dedi. “Yok...” dedim usulca. “Ne derlerse desinler boşşş verrr vesselam!” dedi. Öfkelenmiş gibiydi, “Yat!” dedi yerdeki kilimi gösterip. Uzanıp başımı topana denk getirdim. “Ayaklarını karnına çek, gevşe, ağzına da şu havluyu alıp dişlerinle sık.” dedi. “Hasbinallahhh!” diye bağırma sırası bana gelmişçesine yaşlı kadının yüzüne baktım. Avurtları içine çökmüş, Tanrı’nın gösterdiği her güne lanet edece “Suss!” dedi. Sustum. “Karnını aç!” dedi. Niyesiz açtım. “Atletini sıva!” dedi. Atleti de... Sıyırıp sutyenimin lastiğine kısırdı atleti... “Suss!” dedi yine. Konuşursan bu iş olmaz! “Hangi iş?” diyemedim... Buz gibi elini karnıma koydu:

-Ne zaman oldu bu?

-Bilmiyorum!

-İnsan kimden neden nasıl korktuğunu bilmez mi?

-Hatırlamıyorum.

-Hatırlamazsın tabii! El oğlu koyup gidince kursağın/yüreğin kalkmış bak!

-Nasıl yani?

-Yürek/kursak kalkması bu! Göbeğin de yerinde değil!

-Göbeğim nereye gitmiş?

-Düşmüş hatun, düşmüş. Göbeğin düşmüş!

-Nereye düşmüş?

-Önce kursak kakkınlığına çare, sonra göbeği kaldıracamız.

-Nasıl olacak peki?

-Hiç kolay değil. Göbeğini bulamıyorum...

-Ahhh!

-Acıyacak, ağrıyacak, yerine gelinceye kadar dişini sıkacaksın!

-Tamammm...

-Nefes al. Ver! Al ver! Al ver! Nefesini tut! Bırak şimdi... Karnını içine çek.

- Tamammm!

-Konuşma! Çekebildiğin kadar içine. Arka duvara yapışsın karnın!

-O nasıl olacak?

-Konuşma! Sakın salma karnını!

Eliyle karnımın derisini tutuyor, çekiştiriyor, diğer eliyle tuttuğu derinin altındaki bir sertliği yavaş yavaş, sığaya sığaya göbeğimin tam üstüne sürüklüyordu. Acı ne kelime! Bıçaksız ameliyat ediliyor gibi etlerim lif lif dökülüyor içime ağrılar saplanıyordu...

-Daha çok mu?

-Konuşma! İçinden bildiğin duaları oku. Bir daha da böyle canını derin sıkma ona buna! Gençlik eskirse tamiri yok. Alacağın her yaranın izi kalıyor sonraya...

Karnımı bir sağa bir sola sığaya sığaya göbek deliğimin üzerine getirdikten sonra, "Menevşeee, ibriği uzat!" diye bağırdı. Ev sahibim kapının ardında bekliyor gibi içeri dalıp sobanın üzerindeki ibriği yaşlı kadına verdi. "Sıcak bu!" dedi. "Git boşalt biraz, üstünü musluktan doldur gel! Kıvamına gelince getir." Geldi Menevşe Hanım. Elinde ibrik. "Kurula bunu, kızcağızın üstünü başını ısılattırma bana bu soğukta!" Elindeki havluyla ibriğin iki yanağını sildi Menevşe. "Sen ne biçim ev sahibisin bakayım! Babası anası sana emanet etmiş bu tazeyi. Yüklü olsa düşüreyazmış maşallah, sen otur dur eski kadının ivrása bilirim diye! Bak nasıl da korkmuş tazecik kız! Bedeninde bir değil iki kalp atar valla-hi! Bilmem ki kadın kısmı neden bu kadar korkar herif kısmından? Menevşeee niye korkmuş bu kız? Mal bekçisi misin sen? Kıza niye sahip çıkmadın? Bu adamlar ta buraya kadar getirmişler kızı, sana teslim etmişler şehrin büyüğü diye! Sen ne yapmışsın? Hiç göz kulak olmamışsın tazeye! Bu taze karnında bu güp güple nasıl memurluk edecek söylesene? Ha söylesene! Er değil mi, Allah hepsinin belasını versin! Versin ha! Kalıbı da getir! Yeşil olanı. Hafif tut sobaya, ilisin biraz, tazeyi üşüttük mü olmaz!"

Menevşe Hanım elinde yeşil bir kalıp sabunla geldi. Sobaya bir iki defa sabunu gösterip yaşlı kadına verdi. Kadın sert soğuk kalıbı karnımda gezdiriyor içinden de bir şeyler okuyordu. Buz gibi kalıp karnımda dolaşp göbeğimin üzerinde duruyor, sonra yine daire çizmeye devam ediyordu. Yaşlı, ayağı çukurda bu kadının yaptığı işlemin ne olduğunu bilmiyordum ama şifasını diğerine aktarırken titrek ellerine buruşuk derisine gelen güce hayran kalmamak mümkün değildi. Sabunu yere bırakıp yüzü gözü artık kuruyan ibriği eline aldı ve

“Korkma, içikleme, ürperme, bismillah de!” deyip ibriği yavaşça karnımın üzerine koydu. Bu sefer yükü suyla ağır ibrik karnımda dönmeye başladı. Bakır bir yuvarlak karnımda dolaşiyor bilmediğim bir el karın derimin üzerinden göbeğime doğru ibriği hızla döndürüyordu. Ağlamaya başladım. “Ağla! Yaş gel-sin varsın ama konuşma sakın dedi. İçinden oku! İçinden dile... İçinden dinle! İçinde dinlen! İçinde tut öfkeni! İçinde sev. İçinde unut. İçinde bağışla...”

Sonra avazı çıktığı kadar bağırdı: “Adın ellere kalsın, çıkkk! Çıkkk kızın yüreğinden çık k gittt! Ne halt etmeye oturdun kaldın tazenin yüreğinde?” Sonra ibriği yavaşça kilimin üzerine bırakıp, “Bir daha bu yüreği böyle hoplatma, bu kursağı böyle kaldırma! Hoplatanı kapıya bacaya koyma! Göbeğini de kaldırdım, ağır yük alma, yerine geldi diye hesapsız davranma! Yüklü kadın gibi sahip çık kendine! Körpe genç kızsın, düşmeye alışırsa düşer durur göbek! Kalkmaya alışırsa kalkar durur yürek sonra çorun çocuğun olmaz. Tutmaz, tutunmaz, o da düşer durur, kalırsın sonra tek başına bencileyin, Allah etmesin! Kalk şimdi yavaşça toparlan! Besmele çek, şu suyu iç! Yedi kardaş kanı derler buna. Bin derde deva... Bak bakalım karnında atan bir kalbin daha var mı?” dedi.

Kalkıp yavaşça toparlandım. Karın kaslarımın ağrısı hiç geçmeyecek gibi zonklasa da karın boşluğuma vuran, geceleri beni uyutmayan, ağzıma bir lokma alamadığım o değişik his kaybolmuştu. Karnımın içinde dışa doğru vuran bir davul tokmağı vardı ve ne yemek yediriyor ne de yüksek sesle konuştu-ruyordu. Ayrıca içimde bir heyecandı, kaygıydı, âşık olmuşluk hissiydi ama ortada artık aşk yoktu. Gelip gitmeyen bir vesvese hâli zuhur etmişti! Tam da o günden sonra başlamıştı bu hisler. Gittiği günden... Gelmeyeceği günden... Bağırarak kapıyı çarpıp çıktığı günden... Korkmuştum. Hatırladım. Keşke hatırlamasaydım ama yaşlı kadın anlamıştı demek. “Gelmeyecek olanlar gitsinler zaten.” dedim içimden. Bilmişçe yüzüme bakıp, “Konuşabilirsin artık hem içinden hem dışından.” dedi ve “Menevşe, çay olmadı mı daha?” diye bağırdı.

Çaylarımızı içerken o yaşlı kadın gitmiş yerine genç bir kız gelmişti sanki. Durmadan eskiyi anlatıyor, ev sahibimin annesiyle arkadaşlık günlerinden bahsediyor, “Acı günlerimde anan yanımdaydı hakkı ödenmez.” diyordu. Menevşe Hanım da yaşlı kadının ellerini durmadan öpüp “Bir el versen ne olur! Kursağı-yüreği kalkmışa göbeği düşmüşse, bakacak adam mı var senden başka?” diyordu.

Yaşlı kadınsa “Vebali var bunun! Kaynanam el verdi, ‘Kimseye verme!’ diyerek. Vermezdi de işte şu bacağı diyeti!”

Şalvarının paçasından çıkmış kuru deriye baktım. Kemiği örten deriden başka nesi vardı ki? “Dipriydi senin yaşında.” dedi, sanki anlamış gibi.

-Ne oldu peki, diye sordum.

-Çok uzun hikâye, dedi. Gözleri doldu.

Karnımdaki rahatlığı sebep edip ellerine sarıldım. “Bana şifa oldular.” dedim. “Şifa Allah’tan, boş verrr!” dedi.

-Anlatın lütfen beni el saymayın, diye üsteledim...

-Menevşeee iki piskevit lokum sar gel, deyip ev sahibimi yine savdı başından.

“Yeni gelinim! Sen de zifaf sabahı...” diye başladı. “Herifin büyük abisi. Evli değil! Kısıkandı zağar! ‘Gelin gelmeyi bilin mi, var inekleri sağ!’ dedi. Ses etmedim ama bilmem sağmayı. İndim, ahıra girdim. İneğin altına oturdum. Pembe gözlü ala bir inek! Sütü çokmuş. Memeyi kavrarım kavrarım süt yok. ‘Çekiştireceksin! Öyle olmaz!’ diye dikildi başıma! Çekiştiriyorum süt gelmiyor! ‘Kalk!’ dedi. ‘Her işi beceriyon da bunu mu beceremiyon!’ diye bağırdı. Tir tir titriyorum. Taze gelinim. Utanmak da var. Ar da var! Anamda, atamda böyle bir şey görmemişim. Kalktım. Kalkmamla beraber sağ kalçamda bir yangın! Düşmüşüm. Bayılmışım. Gözümü açtığımda uyur ilan başımda. Erim. Olmaya gomaya er-meyesice sümsük! Abisine bir şey diyemedi. Doktor yok, hastane yok! Olsa da ayıp! El adama ne der? ‘Gerdek sabahı inisi dayak atmış.’ mı desinler! ‘Sus!’ dedi kaynanam. Kaynata yok. Abi demek baba demek! ‘Yüze gelmişsin sen de!’ dedi kaynanam. Sesim çıkmadı diyemedim, sustum. Susuş o susuş! Bu bacak eridi gitti. Ters küreğiymiş bana vurduğu. Yarı boklu... O koku hâlâ içimde! Sandım ki kalçamın bir şakı koptyu yerinden. Ne kan aktı ama! Bir vakit hiç görünmedi deyyus eniği. Sonra çıktı geldi... ‘Ana’ demiş, yüzüme geldi. ‘Dün bir bugün iki. Bu evin avradı olacak şimdiden dilini kestim!’ ‘Suss!’ demiş anası, kaynanam. ‘Suss ele güne karşı, el ne der adama? Gözü varmış da küçüğüne alıvermişler demez mi ahali? Der vallahi der billahi...’ Öyleydi belki de hiç bilmedim... Allah var bir daha tek kelime demedi. Gözüme de gözükmüdü ama gün geçtikçe bacağı kurumaya etleri silkilmeye başladı. Deri kemik gelin oldum çıktım. Ne gebe kaldım ne çocuğum oldu! Korkasıymışım... Yüreğim kalkasıymış. Kursağım kalkasıymış. Göbeğim düşesiymiş... Akıl ettik de çok sonradan... Bu bacak böyle ardımdan ardımdan süründü geldi. Sorana ‘İnek süsmüş.’ dediler bir de. O güzel gözlü inekmiş beni süsen! Gözleri pembe pembeydi. Çok da süt verdi. Öğrendim sonradan hem sağmayı hem sürmeyi... Bu evde böyle yaşadık gittik. Kaynanamdan önce kocam öldü. Yarı yatalak yıllarca baktım matufa! Ne gönlüm kırgındı ne ses ettim! O sabah ahırdaki susmamla sustum, korkmamla korktum hep... Ta ki o da ölüp yaşamak bana kalınca içimdekiler delirip çıktı... ‘Bacağının diyeti’ dedi ölürken, ‘Elim benden sana, anamdan bana benden sana verdim aldın, verdim aldın!’ dedi. Göğsüme yangın gibi bir şey çöktü. Şifa akarmış meğer. Aktı geldi işte... Döndü kimseye verme ha, dedi; ‘Hakkımı helal etmem!’ Ayak çukurda. Menevşe ister. Anası da istedi. Kardeş-ları da... Hak hukuk, dedim sustum. Göçünce ahirete Hak yanında da susacak mıyım? Zinhar susmam! Görmedi mi Allah? Gördü elbet. ‘Benim hakkım da sana helal değil!’ diyeceğim kaynanama. Değil mi ki bu el sende vardı. Değil mi ki kurudu bacağı ama ‘Çocuğu olur.’ deyip de göbeğimi kursağı mı kaldırmadı!

Öyle! Öyle! Sonra ebe kursak kaldırmaz naz eder, derler! Naz değil rüyama girer kaynana olacak olan! Girsin varsın gayrı! Bana olmayan şifa, sen eliyle herkese aksın taze kızım, uzat elini!”

Örtüsü çiçekli somyada sağ elime bir sıcaklık aktı. Yürüdü yürüdü kalbimde durdu. Kalbimde eğleşip yeniden elimin sağına sokuldu.

Sonra o rüyayı, şehre gelmeden gördüğüm rüyayı, eski bahçedeki eflatun şeb-
boyları, hatırlayıp sustum.

Bundan kelli yaşlı kadın gibi şifayı tek başına dağıtacağım.